

[Oluf Pedersen.]

alle sider efterspørger; men det er også den reform, som vort folk og vort land trænger til, og som vi må gennemføre. Selvom det nok vil vise sig, at det tager sin tid, tror jeg sikkert, det er den vej, vi skal gå, når vi her i tinget vil tjene vort folk godt.

Formanden: Jeg skal her afbryde forhandlingen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 2. december, kl. 13 med følgende dagsorden:

Fortsættelse af første behandling af:

Forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1956 til 31. marts 1957.

Mødet hævet kl. 16⁴⁸.

31. møde.

Fredag den 2. december kl. 13.

Formanden: I skrivelse af gårs dato meddeler justitsministeren, at han ønsker her i tinget mundtligt at fremsætte:

Forslag til lov om adoption.

Udvalget angående forslag til lov om forlængelse af lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, vareforsyning m. v. har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om ændring i lov om oprettelse af en landskatteret og om tilsynet med skatteligningen m. v. har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

I skrivelse af dags dato anmoder ministeren for offentlige arbejder om, at der må blive foretaget valg af et medlem til jernbanerådet i stedet for fhv. folketingsmand

Oluf Carlsson, der har ønsket at udtræde af rådet.

Udenfor dagsordenen giver jeg ordet til den højtærede justitsminister, for at han kan fremsætte det nu anmeldte lovforslag.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg har herved den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om adoption.*

Ved adoption skabes, som ærede medlemmer vil vide, et kunstigt slægtskabsforhold mellem adoptivbarn og adoptant, således at adoptivbarnet regnes for barn af adoptanten. Her i landet har der været adgang til at stifte et sådant adoptivforhold i mere end 150 år, men først i 1923 fik vi en adoptionslov. Før denne lov måtte man søge reglerne om adoptionens stiftelse i bevillingspraksis, og adoptionens retsvirkninger var afhængige af bevillingens indhold i det enkelte tilfælde. I 1913 afgav familieretskommissionen som led i det fællesskandinaviske lovgivningsarbejde på familierettens område en betænkning indeholdende et udkast til en adoptionslov, og dette udkast dannede grundlag for adoptionsloven af 1923. Det er denne lov, der nu foreslås afløst af en ny adoptionslov.

På et område som dette er det af særlig betydning, at der hersker stabilitet i lovgivningen, og der bør ikke foretages ændringer i de grundlæggende regler, medmindre stærke grunde taler herfor. Jeg er imidlertid overbevist om, at tiden er inde til at tage loven op til revision. Initiativet til en drøftelse af adoptionslovgivningen er taget fra svensk side, idet man indenfor de samarbejdende nordiske udvalg, der havde fået til opgave at drøfte lovgivningen om børn udenfor ægteskab, bragte spørgsmålet om en revision af adoptionslovens arveretlige virkninger på bane. Der blev herefter optaget et samarbejde mellem Finland, Norge, Sverige og Danmark om revision af adoptionslovgivningen i dens helhed, og som resultat af dette samarbejde foreligger der i alle fire lande betænkninger indeholdende udkast til ny lovgivning på dette område. Under behandlingen i de enkelte lande af disse udkast blev der rejst forskellige spørgsmål, der søgtes løst i fællesskab, med det resultat, at der opnåedes enighed om udarbejdelse af forslag, der er ens,

[Justitsministeren.]

forsåvidt angår reglerne om retsvirkningerne af en adoption, og hvori der kun er mindre betydningsfulde forskelligheder i bestemmelserne om betingelserne for adoptionens stiftelse og ophævelse.

Langt det vigtigste spørgsmål er, hvilken retsvirkning en adoption skal have. Efter den gældende danske lov får adoptivbarnet vel principielt samme stilling som adoptantens eget barn, men fra dette princip gælder der nogle undtagelser, og det er mod disse undtagelser, opmærksomheden særlig har været rettet. Adoptivbarnet får principielt arveret efter adoptanten, men der kan tages forbehold om, at det ikke skal have tvangsarveret; og efterlader adoptanten sig foruden adoptivbarnet også en livsarving, arver adoptivbarnet ikke på lige fod med livsarvingen. Adoptivbarnet har ikke arveret efter adoptantens slægt. Adoptanten har normalt ikke arveret efter adoptivbarnet. Hvis adoptivbarnet er født udenfor ægteskab, kan adoptanten indtræde i retten til underholdsbidrag.

Disse afvigelser fra hovedreglen kan modvirke de bestræbelser, der sættes ind for at skabe en tilstand, hvor barnet virkelig føler, at dets stilling i hjemmet er den samme som andre børns stilling i forhold til forældrene. Det er derfor ganske naturligt, at man har taget op til overvejelse, om ikke disse afvigelser fra den almindelige forældre-barn status kan falde bort; og jeg vil gerne i den forbindelse nævne, at en stor del af de mennesker, der fremsætter ønske om at adoptere et barn, på forhånd går ud fra, at barnet uden undtagelser får samme stilling i forhold til dem, som børn ellers har i forhold til deres forældre. I andre lande har dette spørgsmål også været fremme. I England, hvor man ikke tidligere havde kendt adoptionsinstitutionen, indførte man det i 1926 uden at give adoptivbarnet arveret efter adoptanterne og uden at lade adoptionen afbryde det arveretlige forhold til den virkelige slægt. Allerede i 1949 ændredes adoptionsloven således, at en adoption nu medfører fuld gensidig arveret mellem adoptivbarn og adoptant og afbrydelse af det arveretlige forhold mellem barnet og dets virkelige slægt. I Frankrig, hvor adoption har været anvendt langt tilbage i tiden, har

man i de senere år åbnet mulighed for en adoptionsform, der ligestiller barnet med ægtebarn.

Af større betydning ved vurderingen af reglerne her i landet er det dog at se på udviklingen i vort naboland Norge. Norge fik i 1917 en adoptionslov, der stort set svarer til den danske lov af 1923. Allerede i 1935 blev den ændret, idet der blev givet adgang til efter særlig begæring i adoptionsbevillingen at bestemme, at det arveretlige forhold mellem adoptivbarn og adoptant skal være som mellem børn og deres forældre, og at det arveretlige forhold mellem adoptivbarn og den virkelige slægt skal falde bort. En gennemgang af de norske adoptionsager fra årene 1950—52 har vist, at der i 97—98 pct. af adoptionsbevillingerne er optaget en sådan bestemmelse. Vi er altså her i den heldige situation, at en ordning, der svarer til den, som foreslås indført her, har eksisteret som valgfri ordning i 20 år i vort naboland og der nået en så overvældende tilslutning.

I overensstemmelse med den danske kommissions udkast foreslås det, at et adoptivbarn skal arve og arves af adoptanten og hans slægt, som om det havde været hans eget barn, og at den arveretlige forbindelse mellem adoptivbarnet og dets virkelige slægt skal falde bort. Endvidere foreslås det, at adgangen for adoptanten til at kræve underholdsbidrag til et adoptivbarn, der er født udenfor ægteskab, skal falde bort.

Jeg er ikke i tvivl om, at det er den regel, der tjener adoptivbørnernes tarv bedst, og vi får herved en enkelhed og klarhed i reglerne, som netop på et område som dette er af så stor betydning.

Et af kommissionen stillet forslag om ved siden af denne form for adoption at give adgang til en anden form, der svarer til den hidtil gældende ordning, er ikke optaget i forslaget, og vi er på dette punkt ganske på linie med de tre andre lande, der har deltaget i lovsamarbejdet.

Som nævnt i de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, vil gennemførelsen af to former for adoption have alvorlige ulemper. Det er ikke vanskeligt at forestille sig, hvad det kan betyde for et adoptivbarn at erfare, at det er adopteret med „svage retsvirkninger“, medens det almindelige

[Justitsministeren.]

vil være, at adoptivbørn opnår ligestilling med ægtebørn. Det forekommer mig en lidet tiltalende ordning, at adoptanterne og barnets forældre skal kunne forhandle om, hvorvidt adoptionen skal være „stærk“ eller „svag“, og endnu mindre tiltaler det mig, at barnet, hvis det har nået 12 års alderen, skal tage stilling til, om det vil give samtykke til, at det bliver adopteret „svagt“ eller „stærkt“. Desuden vil gennemførelsen af en sådan ordning sætte over styr de fordele, der ellers opnås med hensyn til tilvejebringelse af enkelhed og klarhed.

Forslaget om to slags adoption er fremsat for at imødekomme et behov, der til trods for de norske erfaringer forventes at være for en adoption, hvorefter barnet bevarer den arveretlige forbindelse med sin slægt og adoptanten får ret til at kræve underholdsbidrag til barnet hos dets virkelige forældre. Kommissionen har ment, at der specielt blandt stedbørnsadoptioner skulle vise sig et sådant behov. Nu må jeg hertil sige, at hovedformålet med adoptionsinstituttet må være at skaffe et barn, der er forældreløst, eller hvis forældre ikke kan tage sig af det, et hjem, hvor det kan vokse op og leve under vilkår, som om det var dets eget hjem, og de regler, der skal gælde for adoption, må afpasses efter dette hovedformål. Når adoptionsinstituttet tilige kan anvendes i tilfælde, hvor barnet i forvejen har et sådant hjem, f. eks. hos moderen og stedfaderen eller hos bedsteforældrene, er det godt, men disse tilfældes særlige karakter bør ikke medføre særregler i adoptionslovgivningen, for adoption er ikke i disse tilfælde af tilnærmelsesvis så stor betydning som for barnet uden hjem. Vi kan nu engang ikke skrive en lov, der imødekommer alle de specielle ønsker, der kan opstå i et mindre antal tilfælde, med hensyn til forældremyndighed, samkvemsret, værgemål, underholdspligt, arveret og andet.

De nugældende regler er ikke tilfredsstillende for hovedgruppen af adoptioner. Højesteretsdommer Trolle har — allerede før forslaget blev udarbejdet — i en artikel i „Ugeskrift for Retsvæsen“ ved nogle eksempler ment at kunne godtgøre, at der kan findes tilfælde, hvor de foreslåede arveregler ikke fører til et rimeligt resultat.

Det er muligt, men langt nærmere ligger det at se på, at de nugældende arveregler, som højesteretsdommeren ikke har indvendinger imod, i hovedparten af tilfælde fører til et urimeligt resultat. Jeg skal indskrænke mig til her at tage et enkelt, typisk eksempel frem. Et par velstående mennesker adopterer et barn født udenfor ægteskab, bekoster dets uddannelse og sætter det i gang med en forretning. Så dør barnet uden at efterlade sig livsarvinger. Efter gældende ret er adoptanterne ikke arvinger, men derimod moderen, hvis hun er i live, og ellers de børn, hun måtte have fået før eller efter det bortadopterede barns fødsel.

Som nævnt findes de vigtigste ændringer i forhold til gældende ret i afsnittet om adoptionens retsvirkninger. Jeg skal nævne enkelte andre ændringer, men iøvrigt henviser til forslaget bemærkninger og kommissionsbetænkningen. Efter gældende ret kan en mand — men ikke en kvinde — adoptere sit udenfor ægteskab fødte barn. Denne regel er uholdbar efter gennemførelsen af den principielle ligestilling i forhold til faderen mellem børn i og udenfor ægteskab, og derfor foreslås det, at bevilling til adoption af eget barn ikke skal kunne meddeles. En adoption vil i sådanne tilfælde normalt kun have til formål at tilsløre det virkelige slægtskabsforhold.

Efter gældende ret skal barnet selv give samtykke til adoption, når det er fyldt 14 år. Denne aldersgrænse foreslås ændret til 12 år, væsentligst for at komme på linie med de andre nordiske lande, men samtidig indføres en bestemmelse, som jeg anser for et fremskridt, nemlig at adoption fremtidig skal kunne gives indtil barnets fyldte 16. år uden dets samtykke, hvis det må antages at kunne være til skade for barnet, at et sådant samtykke indhentes. Der er her tænkt på de tilfælde, hvor et plejebarn lever i den tro, at det er plejeforældrenes eget barn.

Lovforslaget indeholder enkelte ændringer af reglerne om adoptivforholdets ophævelse. Jeg vil gerne her forudskikke den bemærkning, at de gældende regler om en ophævelse af adoptivforhold kun bruges i få tilfælde, og at de udvidelser, der er tale om, kun vil få anvendelse i et meget ringe omfang. Den nugældende adgang til at ophæve forholdet

[Justitsministeren.]

opretholdes. Det kan ske administrativt, når parterne er enige om det og barnet over 21 år, og ved dom i visse tilfælde, hvor det er af væsentlig betydning for barnet, eller hvor barnet har forset sig groft mod adoptanten.

Som ny regel foreslås der indført adgang til at ophæve forholdet, når adoptanterne er afgået ved døden. Formålet med denne bestemmelse er, at forholdet til den virkelige slægt skal kunne genopstå, hvor barnet, efter at adoptivforældrene er døde, er vendt tilbage til slægten.

Endvidere foreslås der indført adgang til at ophæve et adoptivforhold ved dom, hvis adoptivbarnet viser sig at lide af åndssvaghed eller sindssygdom i en sådan grad, at det ville være åbenbart ubilligt at forlange forholdet opretholdt. Lidelsen skal hidrøre fra tiden før adoptionen, adoptanten skal ved adoptionen have været uden kendskab til dens tilstedeværelse, og sag om ophævelse må anlægges inden 5 år fra adoptionsbevillingens dato. Jeg skal med hensyn til denne bestemmelse henvise til lovforslagets motiver og skal indskrænke mig til at oplyse, at der ikke på dette punkt er opnået nordisk retsenhed, idet der i Norge og Sverige gælder en noget videre adgang til at ophæve et adoptivforhold — her medtages også visse legemlige mangler og sygdomme — og man har ikke ment at burde ændre disse bestemmelser, der stammer fra henholdsvis 1948 og 1944. Fra dansk side har man ikke ment at kunne foreslå en så vid adgang til ophævelse af adoption. Der er herved navnlig taget hensyn til de synspunkter, der kom frem under behandlingen på rigsdagen af et til den norske og svenske ordning svarende lovforslag i 1948—49, 1950—51 og 1951—52.

Jeg vil også nævne, at lovforslaget indeholder en ændring i reglerne om retsvirkningerne af adoptivforholdets ophævelse. Efter gældende ret genopstår forholdet mellem barnet og den virkelige slægt, hvis adoptivforholdet hæves. I mange tilfælde vil det kunne medføre meget store vanskeligheder for den moder, der mange år tidligere har bortadopteret sit barn og nu indrettet sin tilværelse uden hensyntagen til det, og i mange tilfælde vil det stemme dårligt med barnets tarv, at forholdet til

den virkelige slægt genopstår. Lovforslaget går ud på, at det i alle tilfælde, hvor det er en domstol, der skal tage stilling til forholdets ophævelse, afgøres af retten, om forholdet til slægten skal genopstå. Med hensyn til de tilfælde, hvor ophævelsen sker administrativt, gælder, at ophævelsen af forholdet ikke medfører nogen virkning for det virkelige slægtskabsforhold i tilfælde, hvor adoptanten og et voksent adoptivbarn efter fælles begæring får adoptivforholdet ophævet, og at forholdet til den virkelige slægt altid genoplives i tilfælde, hvor adoptionen ophæves administrativt efter adoptantens død. Jeg anser dette spørgsmål for meget vanskeligt, men mener ikke, det er muligt at finde nogen bedre løsning end den foreslåede, hvor det i hovedtilfældene afgøres efter et konkret skøn af en domstol, om barnets forbindelser med slægten skal genopstå.

Med hensyn til lovforslagets overgangsbestemmelser vil jeg gerne nævne, at hovedprincippet er, at de nye regler skal gælde de adoptioner, der stiftes efter lovens ikrafttræden, og at der efter særlig begæring kan tillægges bestående adoptioner samme retsvirkninger. Bestemmelserne om ophævelse af adoptioner får dog i alle tilfælde virkning for de bestående adoptioner. Disse bestemmelser kan næppe give anledning til uenighed. Mere tvivl knytter der sig til en bestemmelse, hvorefter der sker en ændring af de arveretlige virkninger af de bestående adoptioner. Efter den gældende lovs § 13, stk. 2, skal adoptivbarnets arv udredes af den del af formuen, som adoptanten kunne råde over ved testamente, såfremt han foruden adoptivbarnet efterlader sig livsarvinger. Denne bestemmelse bevirker, at en mand, der foruden et adoptivbarn har et barn, ikke kan råde over nogen del af sin formue ved testamente, hvis han ikke ved adoptionen har taget testationsforbehold, og hvis han har taget et sådant forbehold, kan han kun disponere på bekostning af adoptivbarnets arveret. Reglen betyder desuden, at et adoptivbarn højst kan arve en trediedel af boet, og det vil således i tilfælde, hvor der foruden adoptivbarnet findes eet barn, ikke være ligestillet med dette. Denne bestemmelse foreslår den danske kommission ophævet, også for de bestående adoptionsforhold, og justitsmini-

[Justitsministeren.]

steriet har ment at burde følge kommissionens forslag, men spørgsmålet hører til dem, der fortjener overvejelse i et kommende udvalg.

Efter lovforslagets ordlyd skulle loven også få gyldighed for Grønland. Der er imidlertid endnu ikke taget stilling til, om den kan sættes i kraft uændret for Grønland, men der vil i ministeriet for Grønland blive foretaget en undersøgelse af dette spørgsmål, og jeg vil, når resultatet heraf foreligger, komme tilbage til spørgsmålet i det udvalg, der må ventes nedsat til behandling af lovforslaget.

Den danske kommission har i sin betænkning nævnt to spørgsmål, som lovforslaget ikke tager stilling til. Kommissionen henstiller, at spørgsmålet om ændring af lov nr. 63 af 1. april 1914 om adgang til medvirken ved anbringelse af børn tages op til overvejelse, og kommissionen anbefaler, at spørgsmålet om indførelse af en ordning, hvorefter barnet ved adoptionen får adoptantens indfødsret, tages op i samarbejde med Norge og Sverige, hvis indfødsretslove er udarbejdet i fællesskab med Danmark. Justitsministeriet er af den opfattelse, at begge spørgsmål fortjener at overvejes, men at det er rigtigst at udskyde disse overvejelser, indtil der er taget stilling til det nu fremsatte lovforslag.

Jeg skal hermed anbefale lovforslaget til det høje folketinges velvillige behandling.

Formanden: Eksemplarer af det nu fremsatte lovforslag vil blive omdelt.

Den eneste sag på dagsordenen var:

Fortsettelse af første behandling af forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1956 til 31. marts 1957.

(Lovforslaget findes i tillæg D. sp. 1, foregående forhandling i tidenden sp. 1498).

Forhandlingen genoptoges.

Finansministeren (Kampmann): Indledningsvis vil jeg gerne takke ordførerne for den rolige og saglige tone, som prægede indlæggene i går. Der var kun en enkelt afvigelse herfra, nemlig da det ærede medlem

hr. Thorkil Kristensen karakteriserede ministeren for offentlige arbejder. Jeg synes, at det angreb, der dør blev rettet mod ministeren, var ganske grundløst, men det er mig bekendt, at ministeren for offentlige arbejder senere i dag vil tage ordet og svare det ærede medlem, så jeg skal ikke gå nærmere ind derpå.

De ærede medlemmer hr. Thorkil Kristensen og hr. Bertel Dahlgaard takkede for den oversigt over den statsfinansielle stilling i 1954—55, der for første gang er udarbejdet i år og omdelt til tingets medlemmer. Jeg vil gerne kvittere for denne tak, som jeg synes må gå videre, særlig til det økonomiske sekretariat, der har lagt et stort arbejde i at udarbejde disse oversigter. Jeg er helt enig med begge de ærede medlemmer i, at de giver mulighed for en langt bedre forståelse af statsfinanserne og bevægelserne på de forskellige konti.

Det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard spurgte mig, om forslag til tillægsbevillingslov for indeværende finansår vil blive fremsat på et tidligere tidspunkt end ellers, og om forslaget vil blive udfærdiget i overensstemmelse med den folketingsbeslutning, der blev vedtaget den 16. maj i år. Hertil kan jeg svare, at det er hensigten i denne samling at fremsætte et tillægsbevillingsforslag, der er opstillet efter retningslinierne i den udvalgsbetænkning, som danner udgangspunkt for den førnævnte folketingsbeslutning. Disse retningslinier går som bekendt ud på, at man undlader at opstille særskilt budgettering på tillægsbevillingsloven over de reguleringer, som ikke har nogen egentlig bevillingsmæssig interesse, og i stedet opfører disse reguleringer som et samlet beløb for hver af finanslovens paragraffer.

Når denne ordning skal gennemføres i praksis, er det klart, at man særlig i befyndelsen må vise forsigtighed, og jeg har derfor i sinde at gennemføre reformen gradvis, således som det også blev forudsagt ved folketingsbeslutningen. Vi vil i første linie kun lade den omfatte visse konti og kun indenfor et begrænset område af finansloven. Dette må også ses i sammenhæng med den uklarhed, der præger en stor del af finanslovens konti efter den nuværende opstilling. Først efterhånden, når princippet for nyordningen ligger mere fast, når vi